

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 016577 16 Кж
Бања Лука, 10.3.2016. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Драгомира Миљевића, као чланова вијећа уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптуженог М.К., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалби браниоца оптуженог, адвоката Н.Б. из Б.Л., изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 016577 15 К од 23.11.2015. године, након одржане сједнице вијећа, којој су присуствовали републички тужилац Бранко Митровић, оптужени и његов бранилац, донио је дана 10.3.2016. године,

П Р Е С У Д У

Одбија се, као неоснована, жалба браниоца оптуженог М.К. и потврђује пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 016577 15 К од 23.11.2015. године.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 016577 15 К од 23.11.2015. године, оглашен је кривим оптужени М.К., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 12 (дванаест) година. На основу члана 50. став 1. КЗ СФРЈ, у изречену казну затвора, урачунато је вријеме проведено у притвору од 17.9.2014. године до 20.5.2015. године. На основу члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 1. и 2. тачке а) и е) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 922,49 КМ и паушала у износу од 150,00 КМ. На основу члана 108. став 1. и 3. ЗКП РС, оштећени су, са имовинскоправним захтјевом, упућени на парницу.

Против наведене пресуде жалбу је, благовремено, изјавио бранилац оптуженог, адвокат Н.Б. из Б.Л., због битне повреде одредаба кривичног поступка, те погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са приједлогом да се жалба уважи и побијана пресуда преиначи и оптужени ослободи од оптужбе или укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Аргументима изнесеним у образложењу жалбе, оспорава се правилност и законитост побијане пресуде, са тврдњом да су, у поступку доношења те пресуде, почињени бројни облици битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. и става 2. ЗКП РС. Указује се на противријечност изреке и датих разлога о

одлучним чињеницама и тиме битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС, да је пресуда заснована на незаконитим доказима и то исказу свједока З.Ч. из истраге који је изнуђен, изјави Х.Б., коју је дао овлаштеном службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године, те исказу свједока М.Ј., овлаштеног службеног лица, који је сачињавао наведену изјаву и тиме захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка з) ЗКП РС, те да је повријеђено право на одбрану јер се побијана пресуда, у одлучујућој мјери, заснива на исказима свједока З.Ч., које је дао у истрази, те изјави Х.Б., у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Надаље, аргументима из жалбе се указује и на повреду одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, са тврдњом да првостепени суд, није оцјенио доказе оптужбе и одбране на начин како је то прописано овом одредбом нити је, у тој оцјени, поштовао принцип једнакости из одредбе члана 11. ЗКП РС и тиме починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. ЗКП РС. Слиједом таквих тврдњи, оспорава се и правилност чињеничне основе побијане пресуде, на којој је заснован закључак да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оглашен кривим том пресудом.

У одговору на жалбу, окружни тужилац из Бање Луке, предложио је да се жалба браниоца оптуженог одбије, као неоснована и првостепена пресуда потврди.

У сједници вијећа, бранилац оптуженог је изложио жалбу, остајући код приговора и приједлога садржаних у истој, које излагање је оптужени, у цјелости подржао. Републички тужилац је изложио одговор на жалбу окружног тужиоца из Бање Луке, те подржао изнесене аргументе и приједлог.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога.

Нису основани аргументи из жалбе, у прилог тврдњи да је изрека побијане пресуде противријечна разлозима и да су, у образложењу те пресуде, изостали разлози о одлучним чињеницама, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС.

Супротно изнесеним приговорима, овај суд налази, да изрека побијане пресуде садржи јасан чињенични опис реалне дјелатности оптуженог, који обухвата вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, опис начина кршења правила међународног хуманитарног права, садржана у члану 3. став 1. тачка 1. а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачка а) Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружених сукоба од 08.6.1977. године - Протокол, те статус оштећеног О.Б. (у односу на радње из тачке 1. изреке побијане пресуде), Б.И., С.Д. и њене кћерке С. (у односу на радње из тачке 2. изреке побијане пресуде), као цивилних лица. Овакав чињенични опис дјела, јасно и потпуно одређује свјесну и вољну компоненту умишљајног поступања оптуженог према дјелу у цјелини, дакле и према последици. У таквом чињеничном опису су уграђени сви битни елементи бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ, за које је оптужени оглашен кривим том пресудом. Овако конципирана изрека побијане пресуде, у свему је усклађена са разлозима датим у њеном образложењу, за све одлучне чињенице, и нема никаких нејасноћа које се односе на идентитет извршиоца,

начин извршења дјела и радње које је оптужени, у оквиру свог умишљаја, заједно са другим лицима, наведеним у изреци те пресуде под тачкама 1. и 2., у критичном догађају, предузео.

Надаље, неосновани су и аргументи из жалбе, у прилог тврдњи да је побијана пресуда заснована на незаконитом доказу, и то исказу свједока З.Ч. из истраге, изјави Х.Б., коју је дао овлашћеним службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године, те исказу свједока М.Ј., овлашћеног службеног лица, који је сачињавао наведену изјаву, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка з) ЗКП РС.

Наиме, искази свједока З.Ч. дати у истрази, у Окружном тужилаштву у Бањој Луци (записници о саслушању од 17.4.2006., 28.10.2008., 11.3.2013. и 17.4.2013. године), у смислу одредбе члана 288. став 1. ЗКП РС, дозвољени су као доказ на главном претресу и кориштени од стране тужиоца приликом директног испитивања овог свједока, те приложени као доказ. На главном претресу, у условима непосредности, свједоку З.Ч. је, приликом директног и унакрсног испитивања (предложен и саслушан и као свједок одбране), дата могућност да објасни разлике из претходних исказа, у којима је, осим детаљног описа околности и начина извршења предметног кривичног дјела и убиства оштећених О.Б. и Б.И., те покушаја убиства оштећених С.Д. и њене кћерке С., садржана и тврдња о идентитету лица која су починила кривично дјело, а међу њима и оптуженог М.К.. Када се има у виду да је свједок З.Ч., на главном претресу, у опису околности и начина извршења дјела, поново навео имена лица која су учествовала у извршењу дјела из тачке 1. и 2. изреке побијане пресуде, идентично као у истрази а да је при томе изјавио да „не може са сигурношћу тврдити да је са њима у групи био и оптужени за вријеме критичног догађаја“ онда су без основа тврдње из жалбе да је оптужени у истрази (а односи се само на записник из 2006. године) по „навођењу“ тужиоца идентификовао и оптуженог као једног од извршилаца дјела, те да је тиме исказ овог свједока изнуђен, и као такав незаконит.

Законит доказ је и изјава Х.Б. (који је у међувремену умро), коју је дао овлашћеном службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године. Тај доказ се, супротно аргументима из жалбе, могао користити на главном претресу у смислу одредбе члана 288. став 2. ЗКП РС, обзиром да се не ради о изјави која се, у смислу одредбе члана 80. став 3. у вези са ставом 1. раније важећег ЗКП-а, морала издвојити из списка. Коначно, оно што је од одлучног значаја а како то произилази из образложења побијане пресуде, наведена изјава Х.Б., није једини доказ на којем је заснована та пресуда, нити се она у претежном дијелу заснива на том доказу. Надаље, свједок М.Ј. је саслушан на околности сачињавања предметне службене забиљешке, и поступању као овлашћеном службеном лицу МУП, ЦЈБ Б.Л., а не о околностима извршења дјела и онога што му је Х.Б., приликом сачињавања изјаве, износио о околностима дјела, тако да је наведену изјаву правилно цијенио првостепени суд, како са аспекта законитости, тако и са аспекта тврдњи одбране да је садржај изјаве већ био унапријед „припремљен“ са именима извршилаца предметног кривичног дјела.

Нису основани ни аргументи из жалбе и тврдња да је у поступку доношења побијане пресуде повријеђено право на одбрану, те да је тима почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Право на одбрану, садржано у принципу једнакости у поступању из одредбе члана 14. ЗКП РС, које обухвата једнак процесни положај странака у свим аспектима, дакле, и у једнаком приступу суда у оцјени доказа (из става 2. цитиране законске одредбе), супротно тврђама из жалбе, није повријеђено у поступку доношења побијане пресуде.

Наиме, првостепени суд је, у смислу одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, савјесно оцијенио сваки доказ оптужбе и одбране појединачно и у међусобној повезаности, те за изведене закључке о одлучним чињеницама дао разлоге у образложењу те пресуде. Образложени су у побијаној пресуди и разлози у оцјени вјеродостојности противријечних исказа свједока З.Ч. из истраге и са главног претреса, све у складу са обавезом из одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС. Прихваћени су сви доказни приједлози оптужбе и одбране, тако да, у објективном смислу, у остварењу наведених облика права на једнакост у поступку, не стиче се утисак пристрасности суда кроз фаворизовање тужилачке стране, нити је на тај начин повријеђена одредба члана 295. став 1. ЗКП РС, обзиром да су искази свједока З.Ч., које је дао у истрази, кориштени на главном претресу приликом његовог директног и унакрсног испитивања, у условима непосредности.

Аргументима изнесеним у жалби, не може се оспорити правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да је оптужени, заједно са С.А. и Ф.Х. (правоснажно осуђени пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 011812 13 К од 17.7.2014. године за исте радње и исто кривично дјело), Х.Б. (преминуо 13.02.2001. године), А.М. (преминуо 10.9.1992. године), М.М. (води се као нестало лице) и Х.А., починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ, на начин како је то чињенично описано у изреци побијане пресуде.

Према чињеничним утврђењима побијане пресуде, оптужени је, као припадник Територијалне одбране К., за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, кршећи правила међународног права, садржана у члану 3. став 1. тачка 1. а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачка а) Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.6.1977. године - Протокол II, дана 29.8.1992. године, у мјесту К., засеок К.1, општина П., заједно са С.А., Х.Б., А.М., М.М. и Х.А., истовременим пуцањем из пјешадијског оружја, прихватајући међусобно радње појединачно сваког од њих као своје, лишили живота О.Б., цивилно лице, који се налазио у путничком моторном возилу марке „Застава 750“ и кретао се магистралним путем П. – Б.Л., а потом запалили возило заједно са тијелом оштећеног, те истог дана, у вечерњим часовима, у мјесту К., засеок П., заједно са С.А., Ф.Х., Х.Б., А.М., М.М., Х.А., Ф.Х.1 и Е.Б., пуцањем из ватреног оружја по кућама, лишили живота Б.И., који се налазио у својој породичној кући, те покушали лишити живота С.Д. и њену кћерку С., те потом запалили кућу Б.И., заједно са његовим тијелом и кућу С.Д., и тиме починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Такав закључак, резултат је правилне оцјене спроведених доказа оптужбе и одбране и то појединачно и у њиховој међусобној повезаности, управо на начин како то захтјева одредба члана 295. став 2. ЗКП РС. Разлоге дате за све одлучне чињенице на којима је заснован такав закључак, као мјеродавно образложене и ваљане, овај суд у цјелости прихвата и њихова правилност се жалбеним приговорима, не може оспорити. Путничко моторно возило у којем се, критичне прилике, налазио оштећени О.Б. је било

цивилно возило, без било каквих ознака које би указивале да се ради о војном возилу или возилу које је ангажовано за војне потребе, оштећени је био у цивилној одјећи у горњем, видном дијелу, оштећени Б.И. је убијен у својој породичној кући, ноћу, на спавању, и све је то објективизирано материјалним доказима, а на исти начин је покушано убиство С.Д. и њене кћерке С. (спасиле се искакањем и бјекством кроз прозор). Надаље, сва чињенична утврђења јасно дефинишу статус оштећених, као заштитног објекта кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, у смислу члана 3. став 1. тачка 1. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 4. став 1. Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружених сукоба од 08.6.1977. године. Све су ово чињенице и околности, које јасно опредјељују психички однос оптуженог, као саизвршиоца према дјелу у цјелини, па тиме и посљедици.

У образложењу побијане пресуде су детаљно изнесени садржаји исказа свједока оптужбе З.Ч., К.Б., С.Ц., З.И., Р.И., М.А., Љ.Л., М.М. и М.Ј., те свједока Ш.М. из истраге, који је, у смислу члана 288. став 2. ЗКП РС, прочитан на главном претресу, а затим и садржаји исказа свједока одбране, Е.С., М.Б., Е.С.1 и исказа оптуженог. Сви ови искази су оцијењени појединачно и у међусобној повезаности, те у повезаности са бројним материјалним доказима, прибављеним приликом увиђаја, на лицу мјеста и касније у поступку и са аспекта њихових садржаја и значаја за утврђење одлучних чињеница, дати су образложени разлози у побијаној пресуди.

У оцјени исказа наведених свједока, у образложењу побијане пресуде, првостепени суд је посебну пажњу посветио детаљној и критичкој анализи исказа свједока З.Ч., као јединог очевица критичног догађаја и, по властитом признању, непосредног учесника предметног кривичног дјела, против кога је, за то дјело, подигнута оптужница Војног тужилаштва у Бањој Луци број 426/93 од 22.9.1993. године, али је, у међувремену, помилован од стране председника Републике. Кључно питање, првенствено са аспекта жалбених приговора којима се оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде, је оцјена вјеродостојности његових исказа датих у истрази и на главном претресу, које је, по оцјени овог суда, на правилан начин ријешило првостепени суд, и о томе дао детаљно и аргументовано образложење. Правилност и ваљаност таквог образложења, и тиме разлога датих за прихватање исказа свједока З.Ч. из истраге, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС, не може се довести у сумњу аргументима из жалбе.

Искази свједока З.Ч. из истраге, који су дати у Окружном тужилаштву у Бањој Луци, у једном дужем временском континуитету, у периоду од 2006. до 2013. године (записници о саслушању од 17.4.2006., 28.10.2008., 11.3.2013. и 17.4.2013. године), карактерише пуно детаља о непосредним сазнањима у погледу начина извршења дјела и идентитета извршилаца, међу њима и оптуженог М.К. Сва ова четири исказа свједока З.Ч. из истраге, са аспекта садржаја, потпуно су сагласна и у њима нема никаквих измјена нити несигурности, што сваком од тих исказа појединачно и у својој укупности, и по оцјени овог суда, даје посебан квалитет и тиме потврду вјеродостојности.

Свједочећи о околностима и начину извршења дјела, овај свједок је јасан у одређењу идентитета оптуженог М.К. те С.А. и Ф.Х., Х.Б., А.М., М.М. и Х.А. у вези убиства О.Б. у К., засеок К.1 (тачка 1. изреке побијане пресуде), те оптуженог са Х.Б., А.М., М.М., Х.А., Ф.Х. и Е.Б. у вези убиства Б.И., те покушаја убиства С.Д. и њене кћерке С. у К., засеок П. (тачка 2. изреке побијане пресуде), паљења возила у којем се налазио оштећени О.Б. и породичних кућа оштећених Б.И. и С.Д. У дијелу описа начина

извршења дјела у односу на радње из тачке 1. и 2. изреке побијане пресуде, ова четири исказа свједока З.Ч. из истраге, налазе објективну потврду у бројним материјалним доказима (записници о увиђају и фотодокументација-запаљено возило и породичне куће са тијелима оштећених О.Б. и Б.И., те куће оштећене С.Д.), те исказима свједока К.Б., С.Ц., З.И., Р.И. и Љ.Л., који су свједочили о посредним сазнањима о објективним околностима извршења предметног дјела.

Правилно се у побијаној пресуди образлаже да је исказ свједока Ч., на посредан начин, потврђен исказима свједока М.М. и М.С. из истраге, који су им предочени на главном претресу, а сагласни су у тврдњи да је оптужени, у критичном времену на К., био у групи са Х.Б., З.Ч. и другим, поименично наведеним лицима из изреке побијане пресуде. Правилно се у побијаној пресуди, након изношења садржаја исказа свједока одбране Е.С., М.Б. и Е.С., образлажу разлике у њиховим исказима међусобно и у односу на исказ оптуженог и даје детаљно образложење у тој оцјени, неприхватања као вјеродостојних и тиме алибија, да оптужени, у вријеме извршења дјела није био у К.

Супротно аргументима из жалбе, овај суд налази, да су у побијаној пресуди са довољно пажње и критички анализирани и ови докази одбране, јер такав закључак произилази из образложења те пресуде. Дакле, анализиран је сваки од наведених исказа свједока појединачни и у међусобној повезаности а затим у повезаности са прихваћеним исказима свједока Ч., управо на начин како то прописује одредба члана 295. став 2. ЗКП РС, са правилним образложењем, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС, у оцјени вјеродостојности у дијелу у којем су противријечни.

Цијенећи све наведено, без основа су жалбени приговори којима се оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде и тиме правилност закључка да је оптужени М.К. заједно са С.А., Ф.Х., Х.Б., А.М., М.М. и Х.А. починио радње из тачке 1. изреке побијане пресуде, те заједно са а Х.Б., А.М., М.М., Х.А., Ф.Х. и Е.Б. починио радње из тачке 2. изреке побијане пресуде и тиме кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о кривичној санкцији, у смислу одредбе члана 322. ЗКП РС и проширеног дејства жалбе.

Првостепени суд је правилно утврдио све олакшавајуће и отежавајуће околности, садржане у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ, које су, у оквиру општих правила о одмјеравању казне, од значаја за висину казне и дао им правилан значај.

Разлоге за такав закључак дате у образложењу побијане пресуде, као ваљане, овај суд прихвата у цјелости, налазећи да је казна затвора у трајању од 12 (дванаест) година, за убиство два цивилна лица и покушај убиства два цивилна лица, а затим паљење возила и породичних кућа заједно са њиховим тијелима, одмјерена у законом прописаним границама за почињено кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, те уз правилну оцјену свих утврђених олакшавајућих и отежавајућих околности.

За све те околности, оцјењене појединачно и у међусобној повезаности, дато је аргументовано и ваљано образложене у побијаној пресуди, тако да је, и по оцјени овог суда, изречена казна затвора, потребна мјера казне за остварење опште сврхе кажњавања, прописане у одредби члана 33. КЗ СФРЈ, у њеном специјалном и генералном облику.

Из наведених разлога и на основу одредбе члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибих

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић